

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
суспільних наук
Протокол № 5
від «21» січня 2025 року

**КАФЕДРАЛЬНИЙ КАТАЛОГ
ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ПРОГРАМИ
«ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»
ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

УЖГОРОД 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
АНАЛІЗ ДАНИХ У ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	4
ДИДАКТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ У ВИЩІЙ ШКОЛІ	6
МЕТОДИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА	9
ПОЛІКУЛЬТУРНА ОСВІТА: ЗАРУБІЖНИЙ І ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	10
ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА	12
СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ОСВІТИ ЗАКАРПАТТЯ	13

Вступ

Відповідно до розділу X статті 62 Закону України «Про вищу освіту» (№ 1556-VII від 01.07.2014 р.), вибіркові дисципліни – дисципліни вільного вибору студентів для певного рівня вищої освіти, спрямовані на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю. Обсяг вибіркових навчальних дисциплін становить неменше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для відповідного рівня освіти.

Каталог містить анотований перелік дисциплін, які пропонуються для обрання здобувачами вищої освіти згідно з навчальним планом на наступний навчальний рік відповідно до Положення про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22963>).

Здобувачі вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти обирають дисципліни згідно з навчальним планом на 1-й та 2-й семестри навчання в строки, визначені Положенням про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Аналіз даних у педагогічних дослідженнях

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	3 семестр
Обсяг дисципліни у кредитах	4 кредити (120 годин)
Мова викладання	Українська
Передумови для вивчення дисципліни	немає
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи
Інформаційне забезпечення	Сайт електронного навчання; підручники, посібники та монографії
Форма проведення занять	Лекція, лабораторні заняття
Форма семестрового контролю	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Мета вивчення дисципліни «Аналіз даних у педагогічних дослідженнях» полягає у формуванні теоретичних знань і практичних навичок роботи з даними педагогічних досліджень.

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**: здатність виконувати дослідження на відповідному рівні; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність використовувати широкий спектр концептів і методів для інтерпретації та аналізу освітніх і педагогічних процесів.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни:

- Розуміння ключових концепцій, методів і інструментів аналізу даних у педагогічних дослідженнях.
- Знання про джерела даних, методи їх збору, обробки та перевірки достовірності.
- Розуміння принципів статистичного аналізу, регресійного моделювання, кластеризації, аналізу трендів тощо.
- Використовувати сучасні програмні інструменти для аналізу педагогічних даних.
- Формувати й обробляти набори даних для вирішення конкретних дослідницьких задач.
- Виконувати якісний та кількісний аналіз педагогічних процесів.
- Візуалізувати дані (графіки, діаграми, інтерактивні візуалізації) для зручного представлення результатів.
- Проводити інтерпретацію результатів аналізу з урахуванням освітнього контексту.
- Формулювати дослідницькі питання, гіпотези та обирати відповідні методи для їх перевірки.

- Критично оцінювати якість даних та результати аналізу.
- Розробляти рекомендації та висновки на основі отриманих даних.
- Дотримуватися етичних норм роботи з даними, зокрема щодо конфіденційності та правильного представлення інформації.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Аналіз варіаційних рядів.

Тема 2. Оцінювання параметрів розподілу досліджуваної ознаки.

Тема 3. Статистична перевірка гіпотез у педагогічних дослідженнях

Тема 4. Статистична перевірка гіпотез про рівність параметрів незалежних нормальних сукупностей.

Тема 5. Критерії узгодженості законів розподілу досліджуваних ознак.

Тема 6. Однофакторний дисперсійний аналіз у педагогічних дослідженнях.

Тема 7. Аналіз взаємозв'язку між ознаками.

Тема 8. Однофакторний регресійний аналіз у педагогічних дослідженнях.

Тема 9. Криволінійні регресійні моделі.

Тема 10. Динамічні ряди.

Дидактичний менеджмент у вищій школі

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	осінній
Обсяг дисципліни у кредитах*	3 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Педагогіка та психологія вищої школи з методикою викладання
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Інформаційне забезпечення	Підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, мультимедійний проєктор, персональні комп'ютери
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю*	іспит

Ключові результати навчання(знання, уміння та інші компетентності):

- здатність представляти для обговорення результати освітньої, професійної діяльності, презентувати результати наукових досліджень та інноваційних проєктів, демонструючи вільне володіння державною та іноземною мовами усно і письмово;
- здатність проєктувати освітній процес на основі студентоцентрованого компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук та забезпечувати організаційно-управлінську діяльність для його реалізації (зокрема, управляти навчально-пізнавальною діяльністю, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти);
- здатність розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проєкти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм;
- володіти уміннями здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх /педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність;
- вміти приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, з опорою на чинне законодавство, нормативно-правове регулювання освітньої діяльності та виявляти креативність у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Поняття про освітній менеджмент. Генеза і сутність менеджменту освіти

Тема 2. Методологічні засади сучасного освітнього менеджменту

Тема 3. Структура освітньої системи України та стратегічне управління в освітньому менеджменті

Тема 4. Управління освітніми закладами: системний підхід

Тема 5. Управління вищою освітою: світові тенденції і національні досягнення

Тема 6. Педагогічний менеджмент як система

Тема 7. Освітній процес як об'єкт менеджменту

Тема 8. Проєктний менеджмент як невід’ємна складова сучасної освіти

Тема 9. Моніторинг якості освітнього процесу

Тема 10. Дидактичний менеджмент як складова освітнього процесу.

Тема 11. Управління розвитком особистості у освітньому процесі

Тема 12. Поняття тайм-менеджменту. Само менеджмент.

Методи наукового дослідження

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	осінній
Обсяг дисципліни у кредитах*	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Педагогіка та психологія вищої школи з методикою викладання
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Інформаційне забезпечення	Підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, мультимедійний проєктор, персональні комп'ютери
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю*	іспит

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У процесі вивчення дисципліни майбутні доктори філософії в галузі освіти повинні **знати**: сутність понять «наукове дослідження»; види дослідницьких умінь; логіку, методику, методологію, процедуру педагогічного дослідження; загальні і спеціальні методи наукового дослідження; принципи і прийоми збору, обробки, використання наукової інформації; процес підготовки результатів дослідження до публікації, основи наукової організації праці.

Майбутні доктори філософії в галузі освіти повинні **вміти**: застосовувати отримані знання та вміння для вирішення конкретних педагогічних і дослідницьких задач; точно формулювати конкретну педагогічну або дослідницьку задачу і вибирати стратегію для її ефективного вирішення; здійснювати перспективне планування; прогнозувати і передбачати; вивчати й узагальнювати досвід колег; володіти науковим апаратом, стилем наукового мислення; визначати власні дослідницькі потреби; самостійно формулювати проблему дослідження та використовувати адекватні методи; спостерігати, порівнювати, аналізувати, систематизувати психолого-педагогічні явища і факти, аргументувати висновки, викладати матеріал чітко, літературною мовою; використовувати алгоритм пошуку, обробки та використання інформації; добре орієнтуватися в науковій, науково-популярній, методичній літературі за фахом, працювати з бібліотечними фондами; володіти комп'ютерною та інформаційною грамотністю.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Поняття про наукове дослідження.

Тема 2. Дослідницька складова у професійній педагогічній діяльності.

Тема 3. Методологія і методика наукового дослідження.

Тема 4. Загальні методи дослідження.

Тема 5. Спеціальні методи дослідження.

Тема 6. Поняття про моделювання і прогнозування.

Тема 7. Класифікація дослідницьких умінь.

Тема 8. Виховання дослідницької культури.

Неформальна освіта

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	осінній
Обсяг дисципліни у кредитах*	3 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Педагогіка та психологія вищої школи з методикою викладання
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Інформаційне забезпечення	Підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, мультимедійний проєктор, персональні комп'ютери
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю*	залік

Ключові результати навчання(знання, уміння та інші компетентності):

Майбутній педагог – доктор філософії у сфері освіти повинен знати: суть неформальної освіти; структуру, функції, форми, логіку, методику, методологію, процедуру навчання в системі неформальної освіти; принципи і прийоми збору, обробки, використання інформації; основи наукової організації праці; форми і види неформальної освіти; можливості неформальної освіти в галузі педагогіки.

Майбутній педагог – доктор філософії в сфері освіти повинен уміти: застосовувати знання, отримані засобами неформальної освіти, у професійній діяльності для вирішення конкретних педагогічних і дослідницьких задач; точно формулювати конкретну педагогічну або дослідницьку задачу і вибирати стратегію для її ефективного вирішення; використовувати алгоритм пошуку, обробки та використання інформації; здійснювати адекватне перспективне планування; прогнозувати і передбачати; володіти науковим апаратом, стилем наукового мислення; визначати власні навчальні і наукові потреби; самостійно формулювати проблеми та використовувати адекватні методи для їх вирішення; спостерігати, порівнювати, аналізувати, систематизувати психолого-педагогічні явища і факти; добре орієнтуватися в науковій, науково-популярній, методичній літературі за фахом, працювати з бібліотечними фондами; володіти комп'ютерною та інформаційною грамотністю.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Неформальна освіта як важлива складова освіти впродовж життя.

Тема 2. Формальна, неформальна, інформальна освіта в Україні і за рубежом..

Тема 3. Види і форми неформальної освіти.

Тема 4. Методологічні засади неформальної освіти.

Тема 5. Структура і функції неформальної освіти.

Тема 6. Основи наукової організації праці в процесі неформальної освіти.

Тема 7. Розвиток особистості в процесі неформальної освіти.

Тема 8. Університети третього віку.

Тема 9. Особливості визнання результатів неформальної освіти.

Тема 10. Можливості неформальної освіти в галузі педагогічної освіти.

Полікультурна освіта: зарубіжний і вітчизняний досвід

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	осінній
Обсяг дисципліни у кредитах*	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Педагогіка та психологія вищої школи з методикою викладання
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Інформаційне забезпечення	Підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, мультимедійний проєктор, персональні комп'ютери
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю*	залік

Ключові результати навчання(знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **знати і вміти**:

- розуміти цінність полікультурних ідей в освіті, володіти ключовими та допоміжними термінами курсу;
- визначати соціально-політичні і культурні детермінанти розвитку полікультурної освіти в Україні;
- знати нормативно-правові засади полікультурної освіти; – аналізувати особливості розвитку полікультурних ідей в зарубіжній освіті;
- орієнтуватися у теорії та практичному досвіді реалізації її ідей полікультурної освіти;
- володіти змістовим наповненням та інструментарієм полікультурної освіти;
- визначати вплив етнічних відносин, культурного, релігійного, расового, світоглядного розмаїття у суспільстві на визначальні характеристики моделей полікультурної освіти;
- підбирати і моделювати педагогічні ситуації, які засвідчують полікультурну спрямованість освітнього процесу;
- визначати можливості і умови запозичення зарубіжного досвіду полікультурної освіти у вітчизняну практику;
- дослідити організаційно-педагогічні аспекти забезпечення полікультурної освіти в ДВНЗ «Ужгородський національний університет»;
- узагальнювати й систематизувати наукову інформацію з друкованих текстів та електронних джерел з проблематики полікультурної освіти

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

- Тема 1.** Поняття про полікультурну освіту. Історія розвитку полікультурної освіти
- Тема 2.** Проблема полікультурності в контексті сучасних глобалізаційних процесів
- Тема 3.** Релігійно-етнічне підґрунтя полікультурних ідей
- Тема 4.** Толерантність як організаційний принцип полікультурного освітнього простору.

Тема 5. Регіональні особливості освіти в умовах полікультурного регіону.

Тема 6. Історико-педагогічні моделі полікультурної освіти європейських країн.

Тема 7. Полікультурна освіта як інструмент вирішення проблеми рівності можливостей у країнах азійського регіону.

Тема 8. Полікультурний підхід до вирішення етнічних проблем в освіті латиноамериканських країн.

Тема 9. Толерантність як основа концепцій полікультурності в державній освітній політиці високорозвинутих країн світу.

Тема 10. Основні концепції полікультурної освіти в США

Порівняльна педагогіка

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	осінній
Обсяг дисципліни у кредитах*	4 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Педагогіка та психологія вищої школи з методикою викладання
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Інформаційне забезпечення	Підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, мультимедійний проєктор, персональні комп'ютери
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю*	залік

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

Метою навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка» є поглиблення знань здобувачів освітнього ступеня доктора філософії у сфері порівняльних досліджень, ознайомлення з основними тенденціями та закономірностями розвитку освіти в різних країнах і світі загалом.

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна педагогіка» здобувачі розширять свої уявлення про предметне поле та інструментарій порівняльно-педагогічних досліджень, з'ясують теоретичні та методологічні досягнення порівняльної педагогіки в Україні та за кордоном, визначать національні особливості та загальні тенденції розвитку освітніх систем країн світу, розглянуть основні напрями реформування вищої освіти в розвинених країнах та особливості їхнього освітнього менеджменту, вмітимуть проєктувати компаративне дослідження, набудуть знань і вмінь щодо використання методів порівняльної педагогіки для аналізу освітніх процесів на глобальному, регіональному та національному рівнях.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Теоретичні та методологічні основи порівняльної педагогіки

Тема 2. Особливості дослідження освітніх процесів на глобальному, регіональному та національному рівнях.

Тема 3. Розвиток освіти на межі XX-XXI століть.

Тема 4. Модернізація вищої освіти на сучасному етапі.

Тема 5. Європейський простір вищої освіти.

Тема 6. Освітні системи США, Великобританії та Канади.

Тема 7. Освітні системи провідних країн Європейського Союзу.

Тема 8. Національні особливості освітніх систем країн Вишеградської групи.

Тема 9. Розвиток освітніх систем на пострадянському просторі.

Тема 10. Освітні системи розвинутих країн Східної та Південно-Східної Азії.

Становлення і розвиток освіти Закарпаття

Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий)
Курс (рік) навчання	2
Семестр	осінній
Обсяг дисципліни у кредитах*	3 кредити ЄКТС
Мова викладання	українська
Передумови для вивчення дисципліни	Педагогіка та психологія вищої школи з методикою викладання
Кафедра, яка забезпечує викладання дисципліни	Загальної педагогіки і педагогіки вищої школи
Інформаційне забезпечення	Підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, мультимедійний проєктор, персональні комп'ютери
Форма проведення занять	Лекції, практичні (семінарські) заняття
Форма семестрового контролю*	залік

Метою викладання навчальної дисципліни «Становлення і розвиток освіти Закарпаття» є засвоєння аспірантами закономірностей історичного розвитку освіти та шкільництва регіону.

Ключові результати навчання (знання, уміння та інші компетентності):

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освітнього рівня повинен **знати і вміти**:

- знати специфіку предмета, завдання та методи історії педагогіки в системі гуманітарних наук;
- знати основні закономірності та етапи розвитку шкільництва і педагогічної думки Закарпаття;
- усвідомлювати соціально-економічні, суспільно-політичні, освітньо-організаційні передумови розвитку освіти на Закарпатті;
- знати особливості організації та змісту діяльності шкільництва Закарпаття;
- знати погляди та спадщину найвидатніших закарпатських педагогів минулого;
- знати умови та шляхи розбудови національної системи освіти й виховання в незалежній Українській державі;
- вміти критично сприймати та аналізувати різні педагогічні теорії, процеси та явища;
- вміти аналізувати політику Української держави щодо розвитку освіти в історичній ретроспективі;
- вміти робити історико-культурний порівняльний аналіз педагогічних поглядів та педагогічних ідей;
- вміти працювати з першоджерелами, конспектувати педагогічні праці;
- вміти застосовувати кращі здобутки педагогічної мудрості українського й інших народів світу у своїй майбутній професійній діяльності.

Короткий зміст дисципліни (що буде вивчатися, перелік тем):

Тема 1. Освіта краю доби феодалізму (X – кінець XVIII ст.)

Тема 2. Розвиток шкільництва періоду перебування Закарпаття в складі Австро-Угорщини (1848 – 1919 рр.)

Тема 3. Педагогічні ідеї О.В.Духновича.

Тема 4. Освітні здобутки і проекти перебудови шкільництва Закарпаття Чехословацького періоду (1919 – 1939 рр.)

Тема 5. Освітньо-культурна та педагогічна діяльність Августина Волошина та Олександра Маркуша.

Тема 6. Діяльність шкіл часів угорського підпорядкування Закарпаття (1939 – 1944 рр.)

Тема 7. Освіта Закарпаття в Радянський період (1944–1991 рр.) ...

Тема 8. Особливості розвитку освіти Закарпаття у контексті сучасної освітньої реформи в Україні

Тема 9. Педагогічна освіта на Закарпатті.